

Materiał informacyjny w związku z udziałem Polski w unijnym posiedzeniu Rady Spraw Zagranicznych (14-15.06.2010) i Posiedzeniu Rady Europejskiej (17-18.06.2010).

Grupa Zagranica (GZ)
Instytut Globalnej Odpowiedzialności (IGO)
Polska Akcja Humanitarna (PAH)
Polska Zielona Sieć (PZS)
- *wspólny briefing dla mediów*

Jak Polska może położyć kres światowemu ubóstwu? Rekomendacje polskich organizacji pomocowych dla stanowiska Polski przed kluczowymi spotkaniami na poziomie UE, które odbędą się 14-18 czerwca 2010r.

Walka ze światowym ubóstwem – ważny polityczny moment

10 lat temu światowi przywódcy podpisując Deklarację Milenijną i przyjmując osiem Milenijnych Celów Rozwoju zobowiązali się do roku 2015 położyć kres światowemu ubóstwu. Na zaledwie 5 lat przed terminem osiągnięcia tych celów Sekretarz Generalny ONZ, Ban Ki-moon, wezwał światowych przywódców do wzięcia udziału w szczycie, który odbędzie się w Nowym Jorku w dniach 20-22 września 2010 r. Szczyt ma na celu przyspieszyć postępy na drodze do osiągnięcia celów Deklaracji Milenijnej.

W przyszłym tygodniu odbędzie się unijne posiedzenie Rady do Spraw Zagranicznych (14-15 czerwca) oraz Posiedzenie Rady Europejskiej (17-18 maja), których celem będzie przyjęcie wspólnego stanowiska Unii na szczyt ONZ we wrześniu br. Komisja Europejska zaproponowała państwom członkowskim plan działania mający na celu realizację Milenijnych Celów Rozwoju, zarówno poprzez zwiększanie kwot pomocy, jak i wzmocnienie jej efektywności oraz koncentrację na najbardziej potrzebujących państwach i sektorach.

Stanowisko Polski może wesprzeć pozytywne rozwiązania zaproponowane przez Komisję. Ponieważ dotychczasowe wysiłki okazały się niewystarczające, jedynie zdecydowane działania całej Unii Europejskiej mogą zapewnić sukces realizacji Deklaracji Milenijnej. Jej fiasko będzie miało dramatyczne konsekwencje dla całego świata, przede wszystkim dla ludzi w krajach najbiedniejszych. Jasny sygnał od Unii Europejskiej – największego darczyńcy na świecie – jest dziś niezbędny.

Pomoc rozwojowa Unii Europejskiej

W 2009 r. pomoc całej Unii Europejskiej zmalała, zamykając się kwotą 49 mld euro. Odpowiada to 0,42% unijnego dochodu¹. Oznacza to, że Unia jest nadal daleko od realizacji wspólnego celu, zakładającego przeznaczenie na pomoc 0,56% DNB do 2010 r. i 0,7% do roku 2015. Co więcej, w 2009 roku osiem procent unijnej pomocy stanowiły środki, które są traktowane jako pomoc, mimo, że nie zostały wydane w krajach rozwijających się (umarzanie długów, koszty studentów z krajów rozwijających się, wsparcie dla uchodźców)².

¹ Dochód narodowy brutto – w skrócie DNB.

² W rezultacie, realna wielkość unijnej pomocy w 2009r. wyniosła 0,38% DNB. Luksemburg, Wielka Brytania i Dania nie wliczają kosztów studentów lub/i uchodźców do kwot pomocy rozwojowej.

Zgodnie z dostępnymi szacunkami, w 2010 r. unijna pomoc wyniesie ok. 0,46% DNB, czyli o 0,1% DNB mniej i tym samym o ok. 11 miliardów euro mniej, niż zadeklarowała Unia Europejska. **Nie ma wątpliwości co do tego, że temat walki z ubóstwem musi zyskać na forum UE większy priorytet. Od tego zależy wiarygodność na arenie międzynarodowej zarówno Komisji Europejskiej, jak i państw członkowskich.**

Jak stanowisko Polski na forum UE może pomóc w walce z ubóstwem na świecie?

Wielkość pomocy

- Komisja Europejska zachęca, by przed szczytem ONZ we wrześniu 2010 r., państwa członkowskie ustanowiły realistyczne roczne harmonogramy pokazujące, ile pieniędzy rocznie przeznaczać będą na pomoc. To pozwoliłoby dopilnować, by wysiłek jednych krajów członkowskich nie został zaprzepaszczony przez brak działań innych państw. Dodatkowo, reputacja największego darczyńcy na świecie i wiarygodność obietnic danych przez kraje UE³, zostałyby zachowane. Harmonogramy te powinny być nie tylko realistyczne, ale też prawnie wiążące, jeśli szczerze planujemy zwiększyć wysiłek na rzecz walki z ubóstwem. **Polska powinna wesprzeć propozycję Komisji Europejskiej, i do końca sierpnia stworzyć realistyczny i prawnie wiążący harmonogram wielkości środków na pomoc na lata 2011-2015.**
- Komisja Europejska zachęca do wdrożenia mechanizmu systematycznego **przeglądu pomocy rozwojowej** świadczonej przez kraje UE. Przewodząc temu procesowi miałyby Rada Europejska, niemniej ważna jest w nim rola Parlamentu Europejskiego. **Polska powinna jasno opowiedzieć się za tym rozwiązaniem, bo pozwoliłoby ono na systematyczną ewaluację i zwiększanie skuteczności podejmowanych działań. Polska, jako stosunkowo nowy darczyńca, mogłaby również wykorzystać proces przeglądu i w jego ramach uczyć się od bardziej doświadczonych członków UE.**
- Unia Europejska powinna przygotować innowacyjny mechanizm finansowania pomocy – podatek od transakcji finansowych. Przychody pochodzące z tego podatku mogą wynieść rocznie od 215 miliardów do nawet 1 biliona euro – bez obciążenia dla unijnego podatnika. **Polska powinna pozytywnie odnieść się do tego pomysłu na forum UE.**
- **Polska powinna przestać zaliczać koszty studentów, uchodźców, a także umorzenia długów do puli oficjalnej pomocy rozwojowej, a także poprzeć wdrożenie tego rozwiązania na poziomie pomocy świadczonej przez Komisję Europejską.**

³ 0,33% DNB w 2015r. przeznaczać mają na pomoc nowe państwa członkowskie, 0,7% DNB pozostałe państwa UE, natomiast państwa członkowskie, których pomoc wynosi już 0,7% DNB, zobowiązują się utrzymać ją na obecnym poziomie.

Skuteczność pomocy

- Według Komisji Europejskiej, można byłoby uzyskać dodatkowe 3 do 6 miliardów euro rocznie⁴, gdyby kraje udzielające pomocy zastosowały się do zasad dotyczących efektywności, które same przyjęły w Deklaracji Paryskiej ws. Skuteczności Pomocy (2005) i Programie Działań z Akry (2008). **Polska powinna opowiedzieć się za konkretnymi działaniami Unii Europejskiej na rzecz większej skuteczności pomocy.** Polska, dla której ważna jest idea solidarności, powinna jednoznacznie pokazać innym krajom Unii Europejskiej, że troska o słabszych, wykluczonych, biedniejszych znajduje się w centrum polskiego myślenia o współczesnym świecie.⁵

Skuteczność polskiej pomocy

Polski rząd powinien **pilnie wprowadzić konkretne zmiany w polskiej pomocy dla krajów rozwijających się**, aby wywiązać się z już istniejących zobowiązań dotyczących skuteczności pomocy. Deklaracja Paryska ws. Skuteczności Pomocy (2005) i Program Działań z Akry (2008) stawiają konkretne zadania wszystkim krajom udzielającym pomocy. Pod tymi obydwoma dokumentami (a także pod kilkoma innymi) podpisali się przedstawiciele polskiego rządu i cały świat oczekuje, że wywiążemy się z tych zobowiązań. Szczegółowe rekomendacje dotyczące skuteczności polskiej pomocy opisane są w corocznych raportach publikowanych przez Grupę Zagranica, stowarzyszenie prawie 50 polskich organizacji działających na rzecz zagranicy⁶.

Wyzwanie dla efektywności – przykład polskiej pomocy dla Angoli

Angola jest jedynym afrykańskim krajem, który znajduje się na liście priorytetowych partnerów Polskiej Pomocy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP. Zdecydowały o tym głównie względy polityczne. Angola znajduje się na 143. miejscu pod względem wskaźnika rozwoju społecznego. Dochód rządu Angoli jest stosunkowo wysoki w porównaniu do innych państw, które otrzymują pomoc rozwojową lub humanitarną. Priorytetem rozwojowym rządu jest inwestowanie w infrastrukturę - budowę dróg, szpitali, mostów, elektrowni. Istnieje bardzo mało lokalnych inwestycji w rozwój społeczny i wzmacnianie kapitału ludzkiego, zwłaszcza tych dotkniętych największym ubóstwem. Zatem dla dawców pomocy, nie tylko Polski, wyzwaniem jest znalezienie określenie swojej roli w definiowaniu celów i sposób udzielania pomocy dla tego kraju.

Polski rząd oferuje Angoli na rozwój niewielką ilość pieniędzy, która jest dystrybuowana poprzez system małych grantów przez Ambasadę Polski. Jest to średnio 100 tysięcy dolarów rocznie (\$60.000 w 2009 i \$148.000 w 2010), czyli bardzo niewiele w porównaniu z własnym budżetem Angoli, której większość przychodów pochodzi z przemysłu naftowego. Z projektów realizowanych w ostatnich 2 latach warto wspomnieć o wsparciu dla prywatnego przedsiębiorstwa zajmującego się rozminowywaniem terenów rolniczych w

⁴ Źródło: A twelve-point EU action plan in support of the Millennium Development Goals, Brussels, 21.4.2010, COM(2010)159,

⁵ Szczegółowe rekomendacje dotyczące skuteczności polskiej pomocy opisane są w corocznych raportach publikowanych przez Grupę Zagranica, stowarzyszenie prawie 50 polskich organizacji działających na rzecz zagranicy. Raporty te są najbardziej szczegółową i reprezentatywną analizą polskiej pomocy rozwojowej. Więcej informacji na: www.zagranica.org.pl.

⁶ Najnowszy raport, opublikowany w wrześniu 2009 roku, dostępny jest pod adresem: http://www.zagranica.org.pl/images/stories/PublikacjeGZ/monitoring/polskapomoczagraniczna_raport2008_net.pdf

północno-wschodniej części Angoli. W 2008 i 2009 r. za łączną kwotę 527.000 zł znaleziono tam 10 niewybuchów na terenie ok. 10 hektarów. (Dla porównania organizacja pozarządowa działająca w tej samej części Angoli w tylko w 2009 roku rozminowała 1.000 km² znajdując 310 min przeciwpiechotnych i innych niewybuchów.)

Z kredytu w ramach pomocy wiązanej, jakiego Polska udzieliła Angoli w 2006 roku rozpoczęto budowę wyższej szkoły morskiej na południu kraju w Namibe. Odbywa się to we współpracy z Akademią Morską w Gdyni, która ma pomóc Angoli w stworzeniu podobnej szkoły – wyposażeniu jej i wykształceniu nauczycieli.

Zwiększenie skuteczności własnej pomocy nie wymaga żadnych dodatkowych pieniędzy. Działania mające na celu zwiększenie skuteczności polskiej pomocy nie wymagają pokaźnych dodatkowych funduszy. Najważniejsza jest wola polityczna polskiego rządu, aby faktycznie pomóc krajom najuboższym. Oczekują tego polskie organizacje pozarządowe i apelują do polskiego rządu o konkretne zmiany w polskiej pomocy - zmiany, które sprawią, że polscy podatnicy będą mogli pozytywnie oceniać polską pomoc, a ludzie ubodzy na całym świecie będą mogli korzystać z prawa do życia bez głodu, nędzy, braku edukacji czy braku dostępu do opieki medycznej ratującej życie.

- **Polska ma do odegrania ogromną rolę w trakcie przygotowań do tzw. Forum Wysokiego Szczebla ws. Skuteczności Pomocy**, które odbędzie się w Seulu w drugiej połowie 2011 roku, czyli w czasie, gdy Polska będzie sprawowała prezydencję w Unii Europejskiej. To właśnie od Polski będzie zależało, czy kraje zamożne postarają się podwyższyć jakość pomocy przekazywanej krajom rozwijającym się, czy też pozwolą by 3 do 6 miliardów euro zostało po prostu zmarnowane. Zdecydowane poparcie Polski dla zwiększenia skuteczności działań pomocowych na forum UE będzie jasnym sygnałem, że Polska poradzi sobie z wyzwaniem prezydencji.

Kontakt:

- ⇒ Aleksandra Antonowicz, Polska Zielona Sieć, tel. 0 601 32 52 42, ola@globalnepoludnie.pl;
- ⇒ Marcin Wojtalik, Instytut Globalnej Odpowiedzialności, tel. 519 677 020, marcin.wojtalik@igo.org.pl;
- ⇒ Izabela Wilczyńska, Polska Akcja Humanitarna, tel. 503 387 229, izabela.wilczynska@pah.org.pl;

Materiały informacyjne dostępne też poprzez Biuro Grupy Zagranica:

Monika Kuśmierczyk, tel +48 22 299 01 05, monika@zagranica.org.pl
www.zagranica.org.pl